

Jaar 1316 – 1328

In 'Jaerboek der stad en oude casselry van Kortryk' uit 1814 lezen we nog dat 'ontrent Kersdag – 1315 – heeft zig een comete verthoont, loopende rond de noordsterre, haeren steert strekte dus naer verscheide logtstreeken, 't gonne heeft geduert tot 1316.

Op het eynde van Februarij, ende een weynig tyd daer naer, geduerende de paeschdagen, heeft men nog een diergelyke dwaelsterre in het oosten gezien, dog deeze scheen minder als de voorgaende.

En zoals we weten, is dit zeker geen goed voorteken.

In 1316, corts nae de doot van Lowis, bygenaemd Hutin, coninck van Vranckrijck, sonden die van Vlaenderen naer Parijs hunlieder gedeputeerde om eenen volcommen vrede te hebben.

Philippe V, 'den langen' koning van Frankrijk, opvolger van Louis, le Hutin.

Aldaer wierdender wederom geslooten verscheiden artyckelen van vrede die daer naer by den grave, nochte by de staten van Vlaenderen aengenomen en wierden.

De grave verhopende van eenich voordeel te becommen door de doot vanden coninck, bereyde hem ten oorloge, maer de Franschen dit vernemende, **sonden terstont vele volck naer Sint Omaers** die in het West-quartier wederom alles vernielden.

Terwijl den grave van Vlaenderen sijn volck vergaderde **tot Poperinghe**, om hun te

wederstaen,, is er eenen stilstand van wapenen geslooten, op hope van peys te becommen, tot het Pinxterfeest van den naervolgende jare.

Maar al bij al bleef die 'peys' niet lang duren, het jaar daarop belegerde de Graaf reeds Cassel.

We lezen verder:

Vlaenderen was dusdanig geperst door den hongersnood, veroorzaekt door de zoo langduerige regens, dat er menigvuldige menschen van gebrek stierven, een mudde kooren koste te Gend dan een mark gouds, ofte vyf ponden twaelf schellen grooten, weerd alsdan 48 guldens, elken gulden weerdig 34 grooten die alsdan genaemt wierden pitslaegers; een raziere gold te Doornyk 60 sols, een raziere erweeten 70, en de raziere haver 30 sols.

Door 't gebrek van wyn, dronk men aldaer een soort van wyn die men St. Jans wyn noemde, kostende 18 deniers den stoop, voor welken stoop men 3 mailen stadsregten betaelde. Dus dat niet tegenstaende den koning toegelaeten had aen een ider de vlamingen dood te slaen, mits de zelve in den kerckelyken ban waeren; de lieden in hope van wat eeten te krygen naer de waelen overliepn zig aen de genaede of ongenaede van hunne vrede gebueren bloodstellende.

Die in't land bleeven , hadden schier geen beter lot te verwagten, mits dat zy genoodzaekt waeren zig met allehande sleften kost te behlepen, waer door, 't vogtig weder nog altyd aenhoudende, kwade behaelyke ziekten uyt sprooten die eene groote menigte menschen wegsleepten, niet alleen in ons vaderland, alwaer te Doornyk ontrent 12.000 mensen steirven, maer heel Europa door, zoo dat men alsdan rekende dat het derde deel der bevolking in't graf gerukt wierd.

Het voorgaande besluit van de 4de oktober 1315 wordt op de 13de juni 1317 door de nieuwe Franse koning, Filips V hernieuwd.

Op de 5de oktober 1319 vinden we een charter van dezelfde koning van Frankrijk waarin hij als dank voor de vernieuwde eden van getrouwheid,- eindelijk - gedaan door de abt en het klooster van Sint Bertin, hij hen ontslaat van de helft van de belastingen die zij hem nog moeten betalen. Dit natuurlijk zonder ook maar enige prejudicie of recht in de toekomst.

Jaerboek der stad en oude Casselry van Kortryk, verzameld uyt menigvuldige ...
Door Jacques Joseph Ignace Goethals-Vercruysse

1318.

Vlaenderen wierd dit jaer geplaegd met eene groote sterfte onder 't Rund-vee.

In hetzelfde 'jaerboek van Kortrijk' stelde men voor het jaar 1320:

Door den vrede en de goede jaersaizoenen waren de graenen en de andere leeftogt tot zeer kleinen prys gedaeld.

Jaar 1320 - De oprichting van een kapel in de Sint Bertinskerk

Robrecht van Betune, graaf van Vlaenderen

Op 7 april 1320 (Haigneré)

Wij, Robrecht, de graaf van Vlaenderen, doen te wetene aan allen, dat de dame Marie, wijlen de echtgenote van Gossuin van Lauwe, ridder, ... voor God en voor de ziel van de heer Gossuin, en voor de hare, gefundeerd heeft in de kerk van Sint Bertin te Poperinge, een kapel van 20 pond parisis per jaar, ... te nemen en te gebruiken ieder jaar, en dit over bepaalde goederen, door haar aangestelden, ... zoals afgesproken tussen deze dame Marie en onze

beminde en loyale sire Diederik de Medeme, ridder, seigneur de Biaureward, ... welke ridder Diederik hiervoor 80 razieren haver, volgens de maat van Ieper, ... te nemen op een plaats die men de Corne noemt binnen de parochie van Merkem.

Wij, willende behulpzaam zijn, binnen onze macht, ondersteunende en honorerende de heilige kerk en zijn charitate werken, hebben voor God en als almoes, voor de vergiffenis van onze zonden, deze donatie bevestigd,...

Gegeven te Dourne, in presentie van Robert, onze zoon, Symon Vastin, onze ontfanger van Vlaanderen, Rogier Toin en Chrestien le Pisson,

In het jaar ons heeren 1320, de dinsdag voor palmzondag.

Haigneré stelt zelfs als datum 7 april 1321 – maar in de getranscribeerde tekst spreekt van 1320.

Op **drie januari 1322** overleed de Franse koning Philip de lange en aangezien hij alleen maar dochters had, werd hij opgevolgd door zijn broer Karel de IV, bijgenaamd de Schone.

Lodewijk van Nevers, Zannekin en Poperinge

Op 17 december 1322 stierf Robrecht van Bethune – ‘De Leeuw van Vlaanderen’.

In ‘Het Jaerboek van Kortryk’ schrijft men hierover:

Want de graef Robert alhier in zyn hof op zekeren morgen opstaende, verwarde zynen voet in een tapyt dat voor ’t bedde lag, waer door hy nederviel, zig zeer bezeerde, en zynen duym brak.

Hy wierd door zyne kamerlingen opgenomen en weder te bedde geleyd ende stierf binnen de agt dagen, worden zyn lichaem naer Iper vervoerd ende aldaer in den choor van St. Maertens begraven.

Hij werd tdus e Ieper in de Sint Maartenskerk aldaar begraven.

Lodewijk van Nevers

In 1322 had **Lodewijk van Nevers** – zo schrijft Oscar Fiers – zijn grootvader Robrecht van Bethune opgevolgd als graaf van Vlaanderen. Deze vorst werd in Frankrijk opgevoed en had een Franse prinses gehuwd. Hij was lichtzinnig en verkwistend en terwijl hij zijn onderdanen immer met nieuwe belastingen en toelagen plaagde, toonde hij zich tegenover Frankrijk een zeer verkleefd en deemoedig vazal.

Pauwel Heinderyck beschrijft dit in zijn ‘Jaerboeken van Veurne’ als volgt:

Hy hield een soo wonderlick groot hof als **of hy coninck ware geweest**, des te meer dede hy dit om dat hy een conincx dochter hadde getrouwt. Aldus verteerde ende verdede hy meer als sijne domeynen

opbrochten, bovendien belaste hy noch grootelicx het hem onderhoorich gemeente. De staten van 't lant, siende dat dergelicke verkwistingen niet en conden deuren, vermaenden hem sijn hof ende het groot gevolgh van bedienden te verminderen.

Hy dede 't gone men hem aenrade ende vertrock naer Vranckryck om er te woonen, want hy daer opgevoet hadde geweest: dies hy daer insgelicx liever verbleef als in Vlaenderen.

Voor sijn vertreck was hy overeengecommen met de staten van Vlaenderen nopende 't jaerlicx incommen dat door 't lant aen hem moeste gegeven worden.

Hij vertrok op 8 april 1322 naar Frankrijk.

Nauwelicx was hy vertrocken of sijn afwesen veroorsaecte in Vlaenderen **grote beroerten**. Den grave en hadde maer een half jaer in Vranckrijck geweest, als die van Brugge ende van 't Vrije begonden oproer te maecten ende de wapens te nemen jegens Jan, grave van Namen, welcken heere van Sluys was ende ouden oom van den grave van Vlaenderen.

Sy namen hem gevangen ende deden daer naer noch vele andere moedtwillicheden: daerom dat den grave genootsaecht was van naer Vlaenderen weder te keeren. Welhaest was alles weer rustich ende naer met hun gemaect te hebben een peys die hy dede besweeren, vergaf den grave aen de opstandelingen hunne misdaden, midts eene groote somme geldts die hy daer voor trock, daermede hy hem wederom naer Vranckrijck begaf.

Den winter – zo schrijft men in Kortrijk – wierd nu zeer hard, byzonderlyk tusschen 't leste van januarus en 't leste van Februarius, hy was voorgegaen geweest door eene aardbevinge.

Het laken van Ieper

En ook te Poperinge kwam er een aardbeving.

Lodewijk van Nevers zag al snel waar hij zijn voordeel kon halen en ook Ieper was 'leerp' genoeg om van de situatie te profiteren.

*Reeds op de **28ste oktober 1322** – bij zijn blijde intrede' – verleende hij verschillende privileges aan Ieper. Eén privilege betrof de verdeling van de erfenis van de bastaarden. Zwaarder woog het privilege dat ze het recht kregen dat niemand, behalve de Ieperlingen zelf, op de oevers van de IJzer of de Ieperlee mocht aanmeren zonder toestemming van de graaf. Vanaf nu mocht enkel te Ieper nog handelswaar geladen en gelost worden.*

Poperinge werd dus ook verplicht om zijn handel via de Ieperse haven te laten verlopen.

Men kon dus niet meer terecht in Roesbrugge en de voorgaande 'privileges' tot het graven van een eigen vaart – naar de oevers van de IJzer – kwamen zo ook in het gedrang.

Lodewijk van Nevers erkende ook meteen het belang van de 'draperie' als de belangrijkste bron van rijkdom in Vlaenderen en nam op dat vlak een voor Poperinge drastische beslissing.

*Op de **28ste oktober 1322** gaf Lodewijk van Nevers, een exorbitant privilege aan de stad Ieper.*

*Hij verbood de fabricage van laken in de omgeving van Ieper, binnen een straal van 3 mijlen op een boete van 50 ponden en een beroepsverbod. Het minderwaardige laken, 'de bayen en sayen', mochten wel nog geweven worden.
En dat was voor Poperinge niet minder dan een grote aardbeving.*

Filip Hooghe schrijft over de lakennijverheid in de 'smalle' steden en op het platteland het volgende:

Gedurende de eerste helft van de 14de eeuw volgden zij klaarblijkelijk de grote stedelijke draperie en hun lakenproductie en zij heroriënteerden hun lakenproductie door zich meer op lakens van hogere kwaliteit te concentreren. Aldus werd de traditionele lakenproductie van de grote steden geïmiteerd in de smalle steden. Zo ontstonden de zogenaamde 'nouvelles draperies' ... voornamelijk in het zuiden van het graafschap bloeiden **Poperinge**, Langemark, Wervik, Kortrijk, Diksmuide, Komen, Waasten, Menen, Roeselare en later Nieuwkerke en Armentières. Het ging niet alleen om een imitatie van de lakens geproduceerd door de grote centra, maar ook om een weloverwogen simplificatie van het productieproces, zodat men lagere productiekosten had en de lakens goedkoper kon verkopen dan die afkomstig uit de grote steden.

Toch concludeert Filip Hooghe ook: eigenlijk was er dus weinig verschil tussen de 'oude' en de 'nieuwe' draperie. Het verschil lag hem in de goedkopere wolsoorten die werden aangewend en die werden gesponnen op het spinnewiel.

De verkoop van goedkopere kwaliteitslakens deed al vlug de traditionele lakenindustrie van de drie leidende Vlaamse steden Gent, Brugge en Ieper concurrentie aan op de internationale markten. In Poperinge was men waarschijnlijk reeds voor de jaren 1320 overgeschakeld op de productie van kwaliteitslakens naar het voorbeeld van Ieper.

Een feit dat de Poperingenaars later moesten toegeven.

En stelt Filip Hooghe: Het dynamisme en de efficiëntie van de nieuwe draperie te Poperinge lijkt samen met het goedkopere productieproces een ware uitdaging geweest te zijn voor de Ieperse ambachtslieden. Blijkbaar konden de Ieperse lakenambachten geen effectief antwoord bieden op de concurrentie van Poperinge.

Uitdrukkelijk werd in het Ieperse privilege gezegd dat dit bedoeld was om de productie van alle slechte en vervalste lakens een halt toe te roepen. Binnen een omtrek van 3 mijl of ongeveer 18 kilometer mocht geen lakenindustrie meer voorkomen. Dus niet alleen het weven en verkopen van laken, maar ook het spinnen, verven en alle andere onderdelen van het productieproces werden verboden.

Als getuigen van dit privilege staan onder andere Thomas van Warnewich, poorter van Gent, en Nicholas Bonin, poorter van Brugge vermeld.

De drie grote steden van Vlaanderen probeerden allen in hun regio een monopolie positie te verwerven, waarin ze ook 'voorlopig' slaagden.

Pauwel Heinderyck schrijft in zijn 'jaerboeken van Veurne' verder:

Ten jare 1324, terwijl den grave in Vranckrijck was, isser in Vlaenderen een veel meerderen oproer geresen, **ten opsichte der pointinge op 't gemeente-**, welcke alsdan seer swaer druckende was, ter oorsaecke dat het lant groote sommen schuldich was gebleven soo van oncosten der voorgaende oorlogen, als om dat men jaerlicx veel geldts moest teven aen den coninck van Vranckrijck, soo wel over 't gone besproocken was by 't conctract van den lesten peys als van al het gone men hme van outs noch verschuldicht bleef.

Het gemeente, ongewoon zijnde sulcke sware lasten te betalen als waer toe sy gepraemt wierden, wiert wederspannich jegens de magistraten, pointers, setters ende ontfangers welcke meest al edelen ofte rijcke lieden waren.

Men verweet hun dat sy 't gemeente meer deden betalen als het betaemde, den opbrengst onder malcanderen verdeelende, ende dat de edellieden niet gepoint en waren naer hunlieder statet ofte rijckdom. Daerom drongen sy jegens den edeldom eenen uutmementen grooten haet.

Een spoor van deze 'lasten' is nog te vinden in het Poperings stadsarchief bij de oude akten onder nummer A 2.

Op de 15 juli 1324 is het immers Lodewijk van Nevers, Graaf van Vlaanderen, die aan de Abt van Sint Bertin – Henri de Coudescure - en het klooster van Sint-Bertinus te Sint-Omaars een rente van 98 pond parisis schenkt. Deze rente was de stad Poperinge hem schuldig als deel in de 10000 pond Tournois, dat het Vlaamse Land beloofde aan zijn vader Robrecht, voor de terugkoop van Rijsel, Dowaaï en Bethune, die in handen waren van de koning van Frankrijk.

Pauwel Heinderyck schrijft verder:

Deze beroerte begon eerst tot Brugge ende in't Vrije alwaer het volck met groote hopen te samen het lant afliep, beroovende de huysen der rijke lieden ende die der edelen.

Al wie hun tegenweer boodt, slougen sy allen doodt ende staecten hunne huysen in brant. Sy hadden oversten om hun te geleyden. De Noortvrijenaers hadden voor capiteyn Segers Janssone gecoren, ende de oostvrijenaers lambrecht Bouwijn, welcke hun macht te samen slaende, beslooten alle de casteelen ende stercke huysen te plunderen ende te branden, omdat sy door de bewooners der selve niet meer en souden gehindert worden.

Het gemeente van **Veurne ende Veurnambacht** oock seer t'onvreden zijnde om de sware lasten die men hun dagelicx dede betalen, ende nemende tot voorwendsel de selve redenen als die van 't Vrije, hadden oock beginnnen 't samen te spannen ende oorloge te doen jegens de magistraten, pointers ende ontfangers.

Sy ontboden van Brugge **Colin Zannekin** om hunlieder capiteyn te wesen.

Monument voor Zannekin te Lampernisse

Desen was daer toe seer bequaem: zyne oproericheyt tegen de grafelicke besluuten ende de door hem aengestelde overheden, sijne clouckheyt ende bequaemheyt waren hun seer wel bekend, omdat hy geboortich was van Lampernisse ende altijd in Veurnambacht gewoont hadde. Hy was ettelicke jaren te vooren uut de Casselrie verjogen om dat hy er eenen oproer gemaect hadde, ende ginck alsdan wonen tot Brugge, daer hy poorter wiert.

Zannekin was seer blijde daertoe geroepen te wesen ende opperhoofd te sijn van sijne lantgenoten. Hy quam recht naer Veurnambacht ende wiertter van het gemeente seer blijdelick ontfangen. Hy was van het volk seer bemint ende geacht, daerom liep ider tot hem ende stelde hem gants onder sijne overheyt. Dadelick hadt hy alsoo by hem veel volcx, te meer omdat hy den oorloge voerde jegens de rijcke lieden ende den edeldom van 't lant, wiens huysen hy liet berooven alwaer 't gemeente overal grooten buyt vondt. 't Is daerom dat hem geen volk en ontbrack gelijk het altijd is in diergelicker gevalle: want in tijden van opstandt vougen hun oock gemeentelick alle quaet volck, lantloopers, straetschenders ende deugenieten by den hoop om roof op de goede lieden te halen.

Zannekin dede in deser Casselrie vele casteelen van edellieden verbranden ende de selve afwerpen naer dat ze geplundert waren geweest, omdat den edeldom hun daerop niet sterck en soude houden ende hunnen opstandt niet en soude connen beletten.

Den grave desen oproer ende wederspannicheyt vernemende, keerde ontrent kersdagh werderom naer Vlaenderen. Hy is eerst gecommen naer Cortrycke daer zich by hem begeven hebben Robert van Cassel, sijnen oom, Jan, grave van Namen, Jan van Niele ende anderen. Aldaer vergadert zijnde, hebben sy elckanderen beraden tot het weeren van het quaet die den oproer reeds veroorsaect had. Den grave verdreygde met groten straffen alle de gone die den geswoeren peys van den voorgaenden jare soo leelick gebroocken hadden; ende eenichte opperhoofden van de wederspannige gekregen hebbende, dede hy de selve dooden. Verre van door dit middel de andere beangst te maecken, gaf 't selve hun te meerder moedt om wraeck te nemen.

Den grave dede oock Oudenburgh ende Ghistel verstercken ende met volck besetten, om die van 't vrije te meer te connen bedwingen, maer de twee capiteynen der Brugelingen geenens tijdt verliesende trocke dadelick op dese twee plaetsen om ze te belegeren, te weten: Lambrecht Bouwijn op Oudenburgh ende Seghers Janssoone op Ghistel, welke plaetsen hun overgaven naer vele stormen in't midden van den winter.

Dese capiteynen zijn daer naer gecommen by laste van die van Brugge voor Nieupoort, alwaer Colin Zannekin oock quam met al sijn Veurens volck. Men geloofde niet dat men dese

stadt lichtelick soude connen krijgen, omdat sy was onder de bewarenisse van Rolbert van Vlaenderen, heere van Cassel, nochtans wiert sy overgegeven sonder eenich tegenweer: want de inwoonders waren meergenegen tot het nabeurich volck als tot den grave; daer by verhoopten sy van daer door bevrijt te wesen van de sware lasten ende pointingen die men hun dede betalen.

Robert, heere van Cassel, verstaende de samenspanninge van die van Veurne, heeft hem in die stadt niet meer betrouwt, maer vertrock hem naer Bergen met zoo vele volck als hy by een vergaderen conde: hy deedt sulcx niet alleenelick om die stadt aen den grave getrou te doen blijven, maer oock om te toonen dat hy geen schuldt en hadde in desen oproer: want den edeldom had eenich mistrouwen dat hy dien opgestoock soude hebben.

Van Bergen vertrok hij met andere edelen en zijn krijgsvolk naar Duinkerke, maar na een korte belegering door de legers van 't Vrije en van Zannekin werd Duynkerke verlaten en overgegeven aan de oproerige Vlamingen.

*Uit: Recueil de décrétales de Boniface VIII et Clément V
Bibliothèque numérique Saint Omer*

We gaan weer luisteren naar Pauwel:

De mare verbreydt sijnde dat Robert van Cassel met alle de edele die zich by hem begeven hadden, gevlucht waren, ende dat Zannekin was meester gebleven van Duynkercke, soo hebben die van Bergen, Cassel, Belle, Thourout, Rousselaere ende Cortryck hun aen hem overgegeven alsmede hunlieder casselrien. In alle dese plaetsen was Zannekin als eene cleenen coninck ontfangen geweest, stellende overal gouverneurs ende gebieders naer zijn goetguncken. ... Zannekin, willende sijne victoiren vervoorderen, trock alsdan naer 't quartier van Ypre, dat tot noch getrouw gebleven was aen den grave.

Zannekin verbleef eenigen tijdt **tot Poperinghe** met sijn leger, om de bevelen van die van Brugge af te wachten, onder wiens overheyt sy schuylden ende onder wiens goetceuringh dit geschiede, om te weten ofte hy de stadt Ypre soude belegeren: want die seer sterck was. Middeltijdt plunderde en verbrande sijn volck vele huysen ende hofsteden van edellieden die de zijde hielden van den grave.

In de kronyk van Vlaenderen van 580 tot 1467 – uit het jaar 1839, lezen we verder:

...Met Clayse Zannekin quaem eene groete meenichte van comune in Ypere, niet tegenstaende dat de eedele ende de wethouders van Ypere alle met den prinche waren, maer sy en bedwonghen niet in tijds haer ambachtlieden, ende daeromm sy vlouwen altemet uut Ypere. Clays Zannekin was zeere heerlyken 't Yprere ontfaen ende dede de uuterste vesten maken, in't jaer M CCC ende XXV. – **1325**.

Maar het magistraat van Brugge en Gent speelden onder een hoedje met de graaf Lodewijk:

... Men gaeft den grave Lodwyc te kennene, hoe dat die van Brugghe ende van den Vryen peys begheerden met hem te makene, opdat hy wilde laten varen al dat jeghen hem mesdaen was, ende te dien dat men die van den Vryen niet meer en vertasseerde met ontamelycken settinghen. De grave Lodewyc vergaeft al dat jeghen hem mesdaen was, ende zwoer hemlieden te sine een goet heere, ende dat zy hem wilden sijn goede, ghetauwe ondersaten;

dit geschiede 's woensdaghs in de quatertemperdaghe in den advent, ende de grave Lodwijn was doen ontslegghen van den vanghenesse ende 's vrijdaghs daer naer trac hy te Ghendt, in 't jaer M CCC ende xxv. ...

Bij Pauwel Heinderyck lezen we verder:

Het was daer door dat die van Brugge, door het tusschensprecken van veel goede lieden, hun lieten bewegen tot peys, wordende tot dies alle twisten gestelt in't vroedom ende seggenchap van Robert van Cassel, mitsgaders van alsulcken welcke die van Gent ende die van Ypre daer toe souden aenstellen, ende dit op besprecke dat de vereffenaers niemant en mochten verwijzen totter doot, nochte andere lichamelicken straffen, ofte uut den lande bannen: daervan wierdender van beyde zijden besegelde breiven uitgegeven. Alsdan verliet eenider hunlieder capiteyn ende vertrock naer huys, Dit geschiede op den 24 van Maerte, zijnde Palmensondagh.

Ieper was dus trouw gebleven aan graaf Lodewijk *en deze had in Ieper ook boogschutters geplaatst om de stad te verdedigen tegen de opstandelingen. Ter deze gelegenheid hernieuwde hij ook het privilege dat Ieper gekregen had waarbij men geen lakenindustrie mocht bedrijven in een 3 mijl zone rond Ieper.*

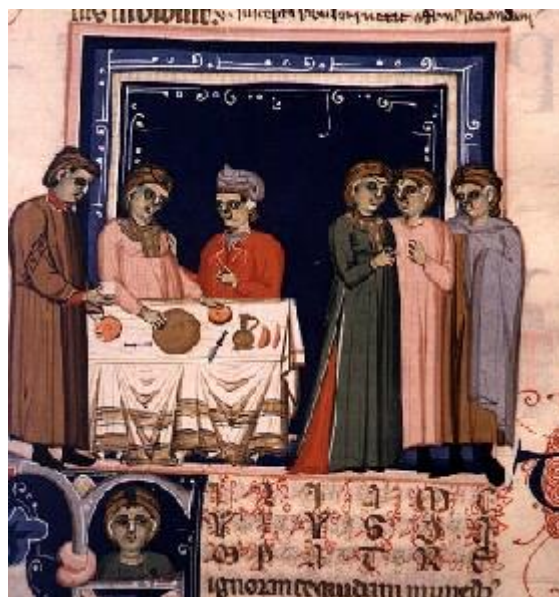
En de Ieperlingen grepen meteen in. Zo schrijft Filip Hooghe:

Wij durven op basis vande gegeven uit de stadsrekeningen beweren dat zekerlijk voor 1 april 1326 er reeds stappen ondernomen werden tegen Poperinge. Op 13 juli 1325 werden immers 3 knechten betaald om de klokken van het belfort en van 'de scelle' te luiden om het Ieperse gemeen te verzamelen om naar Poperinge te trekken.

Maar verder dan een 'waarschuwing' aan de Poperingenaars dat zij zich dienden te houden aan de voorwaarden uit hun privilege, zal dit niet gegaan zijn.

Filip schrijft verder:

Rond 19 oktober 1325 lijken de eventuele plooiën van juli al gladgestreken want de Ieperlingen zonden zes kruiken wijn als geschenk naar de abt van Sint-Bertijnsabdij, de heer van Poperinge, als ook op 9 november twee kruiken wijn naar het bestuur van Poperinge. De Ieperlingen wisten immers wel dat de abt, als heer van Poperinge, zou reageren op hun repressie tegen zijn onderdanen.

De oorlog tussen Poperinge en Ieper

In de jaarboeken van Kortrijk lezen we het volgende:

1326

Den winter was zeer lang ende fel, zoodanig, dat er wagens over de bevrooren rivieren konden ryden.

De koning zond met aenvang van dit jaer eene groote krygsmagt naer den kant van St. Omars en voorzag Doornyk, Ryssel en andere grens steden van talryke bezettingen, om de Vlaemingen dus te meer vreesse in te boezemen en inderdaed al de weldunkende onzer landsgenooten, wenschten grondhertig naer den vrede, byzonderlyk opdat den kerkelyken ban, waer door d ekerken geslooten bleven ende de oeffening van den Godsdienst ten vollen opgeschorst was, zoude mogen weg genomen worden, ende den koophandel erleeven die byna gansch te niet gegaen was, mits om de bloedige inwendige onlusten de vremde kooplieden zig van ons land verwyderden.

Filip Hooghe stelt dat: Een eerste echt bewijs van Ieperse inmenging in de lakenindustrie op het platteland te vinden is in de stadsrekeningen wanneer op 1 maart 1326 Willem vander Heule, Roelant Abrame en hun gezellen worden betaald 'os si voeren in de dorpen omme de carden'. ... Op 5 april zou Jacope van Zelebeke, deken vande vollers een som krijgen om de knapen te betalen die de kaarden haalden.

De 'kaarden' waren de met 'kaarden' gekamde wol die men verder gebruikte om laken te weven. Ieper wilde immers voorkomen dat men 'minderwaardige wol uit de omgeving zou

mengen met de 'meerwaardige' wol uit de stad, zodat men geen 'vervalsingen' in het laken ging krijgen en zij hun product perfect hielden.

In de Jaerboeken van Kortrijk lezen we verder:

Eyndeling wierd er eene byeenkomst gehouden **op 't kasteel van Arkes by St. Omaers...**

Naer verscheyde onderhandelingen, wierd er ten laetsten overeengekomen, dat nog te gemakkelyker om dat de Franschen zelf dit wenschten, alzoo zy eenen oorlog tusschen hun en Engeland naekende zaegen.

Den vrede wierd dus geslooten **op de 19de april 1326**, onder de volgende voorwaerden.

Ten eersten, dat die van Bruge, Ipre, Kortryk en het Vrye met alle hunne mede verbondende steden en casselryen gehouden zouden zyn by Kortryk te stigten een Kartuyzers Klooster ende 't zelve genoegzaam te begiftigen voor twaelf religieuzen ter eere Gods, en om te bidden voor de zielen der omhals gebragte in deeze troebelen, waer toe zy moesten gebruyken tot vier duyzend ponden Vlaems, ende dat zy ook van stonden aen moesten herstellen ende vergoeden aen de kerken, kloosters en godshuizen, alle de geleden schaeden en intresten met gereede penningen; ingevolge uytspaek van zes personen die den graef daer toe zoude benoemen. Voorders moesten uyt Brugge en Kortryk gezonden worden dry hondert mannen in verscheyde verre bedevaerden, te weeten: hondert te St. Jacobs in Gallicien. Een gelyk getal te St. Gillis in Provencen en d'overige honderd naer O.L. Vrouw te Roquemadoer in 't deel van Aquitanien nu genaemd Ruerci.

Zy waeren ook gehouden alle aen den graef eenen nieuwen eed van getrouwigheyd af te leggen, aen hem voor boete, betaelende eene somme van honderd duyzend guldens.

En daar kwamen nog duizenden guldens bij voor de koning van Frankrijk.

De veldoversten, hoofdmannen, dekens ende ander oversten, door de gemeenten benoemd, wierden nu afgesteld, waarna den graef andere naer zyn geliefte benoemde.

Dit wierd aldus geslooten op het kasteel 't Arkes by St. Omaers ende onderteeckent en bezwooren door de koninglyke gevolmagtigde en de gedeputeerde van Brugge, Ipre, 't Vrye, Damme, Nieuwpoort, Bergen, Cassel, Meesen, **Poperinghe**, Burburg, Belle, Kortryk en casselrye, Vuerne ambacht, Burburg ambacht, Oudenburg en Sluys.

Den paus Joannes heeft deezen vrede bevestigd, den ban ingetrokken ende de kerken doen openen: de ruste overal ersteld wordende.

Filip Hooghe schrijft dat de relaties tussen Ieper en Poperinge nog goed waren op de 12de april 1326 toen de Ieperlingen nog vier kruiken wijn te beschenken gaven aan die van Poperinge wat ze nog eens over deden op de 26ste april toen deze Poperinge Ieper bezochten. Doch in augustus lijkt de relatie te veranderen.

In de Ieperse stadsrekeningen komen er meer posten rond de 'wapenuitrusting' en Ieper stuurt een gewapende troep naar Belle dat ook binnen de 3 mijl zone ligt. In september komt de graaf terug en dan houden de Ieperlingen zich blijkbaar daarmee bezig.

1327

Filip Hooghe schrijft dat de Ieperlingen probeerden in de gunst van de graaf te komen door hem een lening van 500 pond te geven.

Inde week van de 7de tot de 14de maart 1327 trok er een gewapende poste naar Langemark 'ter inspectie' van de lakenindustrie, waarna deze van Langemark een klacht indienden.

Op 21 maart werd Janne van der Strate naar Poperinge gezonden tot de graaf die toen blijkbaar in Poperinge was.

Maar toen de graaf de streek verlaten had, kwam er heibel.

En we voegen er dit even tussen; uit de jaerboeken van Kortrijk:

Op den 7 Mey, heeft den Paus Joannes, tien dagen aflat verleent, voor de gonne dagelyks 's avonds knielende den Weest-gegroot zouden zeggen; het gebruyk van deēze Devotie door 't klippen der klokke te vermaenen, is eerst begonst in de Diocēse van Saintes.

De paus hernieuwde op 6 april 1327 het interdict waarbij hij de toediening van de sacramenten en een kerkelijke begrafenis, ontzegde aan de 'opstandelingen' en dit op vraag van de Franse koning. Hierdoor ontstond er ook onenigheid binnen de Vlaamse clerus over het al of niet toepassen ervan. Geestelijken die voor hun leven vreesden, legden de pauselijke verordening naast zich neer. Men zag de paus Johannes XXII die in Avignon gevestigd was, als een instrument in de handen van de Franse koning.

De herrevaart tegen Poperinge

Filip Hooghe schrijft:

Op 18 april 1327 werden er te Ieper timmerlieden, pijners, targzedraghers, delvers en hauwers' betaald omdat zij in de week hiervoor, mee met de militie te Poperinge waren. Zij hadden de springalen naar Poperinge gereden en de wegen gemaakt, de schilden gedragen en het geschut werd in tonnetjes vervoerd. In deze week werden ook 4 trompetters betaald 'als men te Poperinghe voer'.

In deze week gebeurde de eerste geweldadige aanval van de Ieperlingen op Poperinge. Niet alleen Poperinge werd door de Ieperlingen bezocht maar ook Reningelst, Wervik, Noorschote, Voormezele, Mesen en Waasten kregen hen op bezoek. In de week van de 25ste april tot de 2de mei werd een bode meegezonden met de schepenen van Brugge om hen de weg te wijzen naar Poperinge, via Elverdinge. Men wilde blijkbaar de medestanders 'de bewijzen van de Poperingse misdrijven' laten zien. In mei werd de 'herrevaart' afgerond.

Men liet acht lantaarns maken of repareren die in de herrevaart gebruikt werden. Men verzamelde de paviljoenstaken in manden. Drie mannen werden betaald omdat ze het geschut hadden vervoerd. Twee 'herevaartonnen' en twee emmers werden betaald. Er stonden wagens op de markt met daarop de 'carine' en de wapenrusting werd in de halle gedragen. De stad vergoedde ook een wagen die in Poperinge verloren was

gegaan. Bij drie smeden werd materiaal aangekocht voor de wapenuitrusting, zoals lanspunten.

Zowel Poperinge en Langemark legden een klacht neer tegen die van Ieper. De Ieperlingen begonnen te beseffen wat ze gedaan hadden. Ze hadden de bezittingen van de abt van Sint-Bertijns aangevallen en de bewoners ervan vermoord. Ze vreesden de straf van God.

De abt zou de excommunicatie kunnen vragen voor de gehele stad Ieper omdat de Ieperlingen de vrede van Arques geschonden hadden.

Op de 28ste mei 1327 lieten ze een oorkonde – in het Latijn - opmaken waarbij men op voorhand in beroep ging bij de bisschop van Terwaan tegen de excommunicatie die er zou kunnen komen.

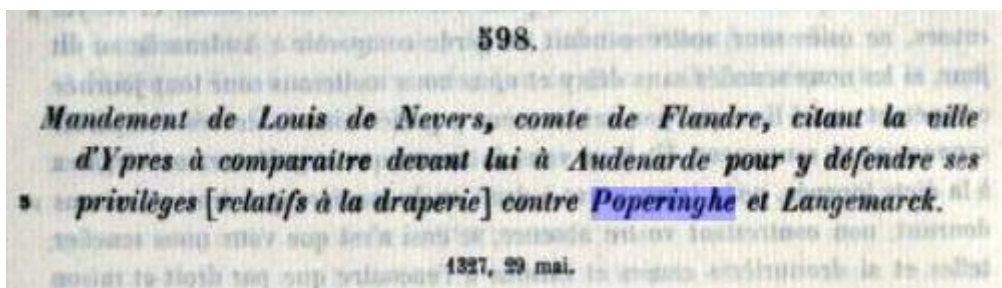
Het Ieperse magistraat verdedigde zich door te wijzen op het feit dat het gemeen op eigen initiatief hadden gehandeld.

Volgens hen was er een groot geschil ontstaan tussen de schepenen en de gemeente van Poperinge enerzijds en verschillende anderen anderzijds die uit de stad verbannen of gevlucht waren zodat ze niet durfden naar Poperinge terugkeren. Ieper en Brugge wilden als onderhandelaars in dit geschil optreden en trokken met een delegatie naar Poperinge. Deze werden echter door de Poperingenaars beledigd en gewapenderhand aangevallen. De Poperingenaars behandelden hen schandelijk en ze deden hen vele gewelddaden aan. De Ieperlingen werden door de woedende Poperingenaars gedwongen om de stad zonder talmen te verlaten en naar Ieper terug te keren.

Ze verzamelden hun familie en vrienden, namen de wapens op en trokken op tegen Poperinge, zonder de raad te hebben gevraagd aan het magistraat en ingaande tegen de protesten van de voogd, de schepenen en de raadsleden.

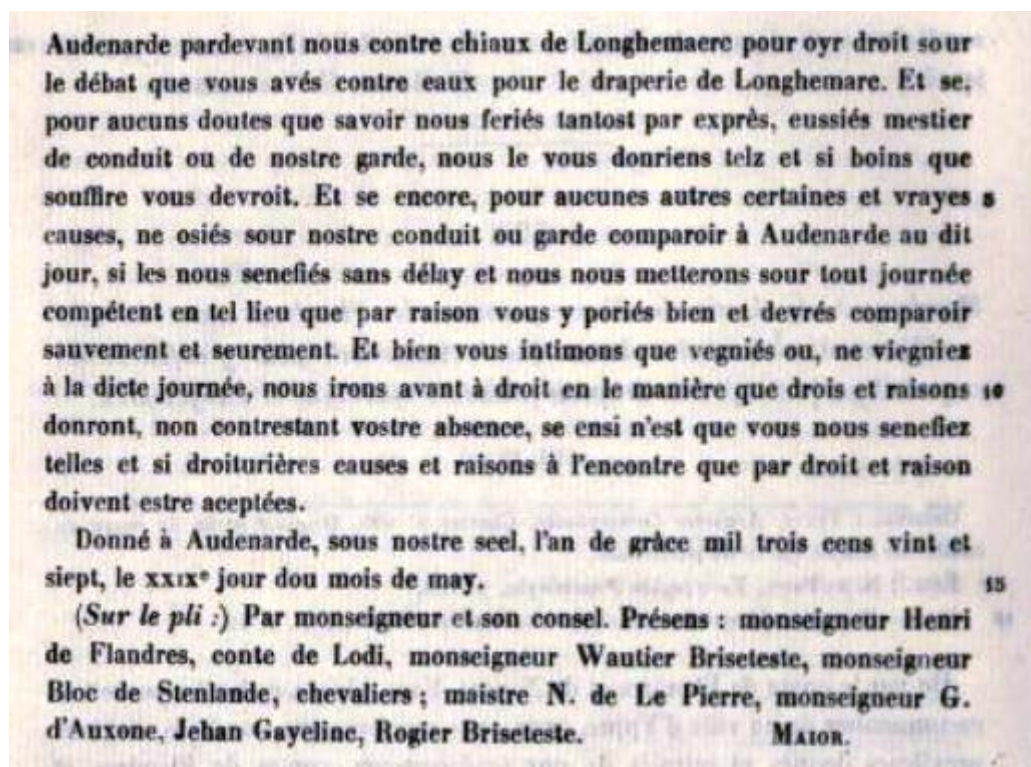
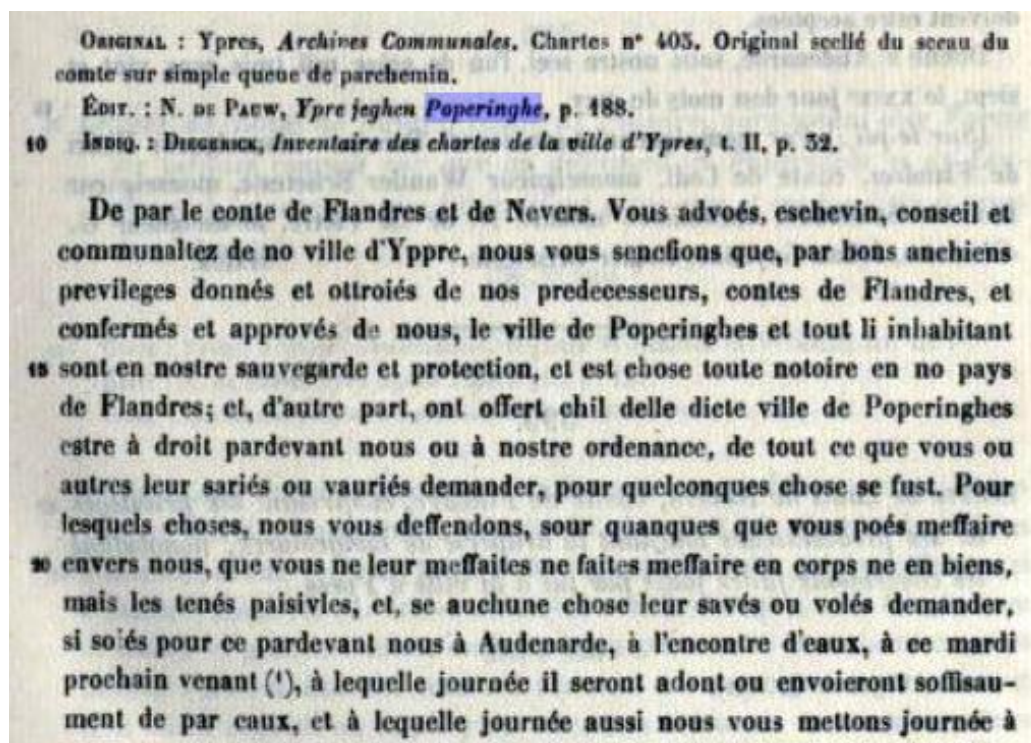
Zo kwam het tot een zwaar gevecht tussen de Poperingenaars en de Ieperlingen waarin langs beide kanten verscheidene doden vielen.

En voegden ze er wat kruiperig aan toe; deze ‘particuliere’ twisten mochten zeker niet aanzien worden als een rebellie tegen hun heren.

Onze
snuggere
Ieperling
vergat
gemakshalve
dat de
Ieperse
rekeningen

overtuigend bewijzen dat het magistraat niet alleen op de hoogte was van de geplande overval op Ieper maar ook dat zij deze betaalden.

Op de 30ste mei 1327 kreeg Poperinge van de graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Nevers, een sauve-garde of vrijbrief waarbij deze graaf verklaart dat hij Poperinge onder zijn protectie neemt. Tenminste de Ieperlingen kregen deze brief in de bus, om hen duidelijk te maken dat ze uit Poperinge weg moesten blijven.

Deze ‘steun’ van de graaf zou allesbehalve voldoende zijn aangezien hij de oorzaak van het conflict – **het monopolie op het laken** – niet wegnam. De Ieperlingen bleven hun privilege – door dezelfde graaf gegeven, immers houden.

Zannekin en de slag van Cassel

In 1328 volgde Philippe van Valois, Charles le Bel of Karel de Schone op als koning van Frankrijk.

Pauwel Heinderyck schrijft het volgende:

Corts naer dat Philips van Valois gecroont was, dede den grave van Vlaenderen aen hem manschap ende den eedt van getrouwicheyt, ten opsichte van sijn graefschap van Vlaenderen, hem biddende by deser gelegentheyt om hulpe ende bystandt jegens de opstandelingen.

Hy vertoonde hem dat sy soo wel wederspannich waren jegens hem, dewijl sy soo wel doodt slougen ende vergjogen de pointers ende ontfangers 's conincx als de sijne.

Dit volck was voorwaer ten uuttersten moetwillich ende namentlick jegens de edellieden ende de gone die hun bemoeiden met de pointingen te ontfangen, welcke allen het land moesten ruymen. Een groot deel van de geseyde

edellieden hielden hun sedert dies by den grave.

Den coninck, willende den grave ter hulpe commen, de Vlamingen bedwyngen ende dat lant onder desselfs gehoorsaemheyt brengen, dede daer toe soo groote legers als het hem mogelick was vergaren, ende stelde **ontrent Artrecht** eene legerplaetse, daer al sijn volck hun moesten versamelen.

Alle sijne steden die aen Vlaenderen grensden, dede hy besetten met groot garnisoen.

Die van Gendt ende d'andere steden die het met den grave hielden, maeckten oock alle bereijtselen om seer streckelick de Bruggelingen aen te vallen, soo dat het voor de wederspannige niet goet uut en sach.

Niet jegenstaende dies en lieten sy den moedt niet sincken, verhopende noch te segepralen op hunne vyanden: sy verdeelden hun in drie deelen om hun lant te beschermen: die van Brugge ende 't Vrije, onder de bevelen van Janssone, trocken naer Doornijck; die van Ypre ende Cortrijck trocken naer de Leyecant, omme de invallingen ende brantstichtingen der vyanden te beletten, ende **Zannekin** met sijnen Veurnaers trock naer Cassel.

Aldaer vervouchden hun oock die van Nieuwpoort, Cassel, Brouckburgh, Bergen ende

Poperinghe met de gone van hunlieder casselrien.

Zannekin was hun oppersten veltheer, ende hy stelde over het volck vele andere onderbevelhebbers om hun te gebieden ende te bekleeden naer sijn goetduncken.

Ende alsoo hy eenen Veurnaere was ende aldaer vele vrienden hadde op wie hy hem seer betrouwde, als oock om dat hy van immer bequaemheyt goede kennisse hadde, coos hy meestendeels onder dese de oversten welcke hem moesten helpen desen hoop volcx beleiden.

De coninck van Vranckrijck quam alsdan naer Vlaenderen met soo een schoon ende sterck leger als men in de twee hondert voorgaende jaren sulck een in Vranckrijck niet gesien en hadde. Sij trocken over den Nieuwen Dijck by Blaringhem ende legerden aen 't bosch van Ruhout. Aldaer wiert 't fransche leger geschickt in thien deelen.

De Vlamingen meenden den coninge ende sijnen legere den overgangh van den Nieuwen Dijck te beletten, maer te laet gecommen zijnde, zijn sy weder naer Cassel vertrocken, daer sy hun sterck hielden op den bergh, de comst der Franschen verwachtende.

Den negensten dagh naer dat de coninck over den Nieuwen Dijck was gebrocken, quam hy met sijn leger tot aen **de Peene**, een mylleken van Cassel gelegen, alwaer Robert van Vlaenderen hem vervouchte met sijne troepen, die de zijde hielden des grave van Vlaenderen. De Vlamingen dat wonderlick groot leger, door den coninck aengevoert, siende aencommen, en waren niet vervaert, sy hielden hun op den bergh verspreydt in drie deelen: 't eene deel in de stadt ende 't andere buyten de selve.

Den coninck hebbende doen afvragen of sy hun wilden overgeven, beantwoorden sy dese vraegh met vele quade ende lasterige woorden, niet achtende des conincx dreygementen noch sijne gramschap.

Alsoo den coninck by de quatwillige van Vranckrijck genaemd wiert '*le roy trouvé*,' omdat men naer de doot van den voorgaenden coninck hadt moeten ondersoucken aen wie de croone toequam, maeckten de Vlamingen **hanen van papier** en stelden die op de poorten vande stadt, met dese woorden welcke daer onder geschreven waren uut misachtinge:

**Quant ce cocq chantera
Le roy trouvé Cassel aura**

Zicht op het slagveld tegen de Casselberg

De coninck hield raedt om middel te vinden ten eynde de Vlamingen vanden bergh af te locken, midts die luttel bequaem was om een slagh aen te vatten. Daerom wiertter geradich gevonden dat Robert van Vlaenderen met sijne troepen in Casselambacht ende

Bergenambacht soude vallen ende aldaer al dat sy vonden souden verwoesten ende verbranden, 't gone sy volbrochten.

Alhoewel de Vlamingen sagen dat alles wat vernielbaer was brande, achten sy luttel de verliesen di sy hierby ondergongen: want sy meer de ogen hielden op des conincx leger ende den buyt die hun daer soude mogen ten deele vallen als op de verwoestinge van 't lant.

Den coninck dede met groot geweld op de Vlamingen storm loopen, mare sy verdedichden hun soo wel, dat de Franschen altijd moesten vertrecken, achterlatende velen dooden ende gequetsten, sonder eenich voordeel te connen becommen.

De Vamingen besagen dickmaels het groot leger van den coninck, ende dit sonder daer af de minste vervaertheyt te hebben: sy sochten gedeurich een middel om den coninck in hunne macht te krijgen ofte te dooden.

Zannekin dat voornemen wenshende te volvoeren, doet daer op sijne capiteynen vergaderen ende houdt krijgsraedt: het besluit was, den volgenden nacht op 't Fransche leger te vallen ende hun voornemen uut te wercken. Zannekin daarmede niet te vreden zijnde seyde: 'Wat zijn wy voor mannen? Wy zijn geacht voor clouck oorlogsvolck ende hebben geheel Vlaenderen onder ons gebracht sonder eenichte macht te vreesen. Siet! Het comt van selfs tot ons het gone wy alijdt gehoopt hebdden: wy hebben alijdt geroependat wy den coninck moesten dooden ofte vangen: den man is daer in ons gesichte. Waerom moeten wy de victorie uutstellen tot den avondt? Waerom en vallen wy den vyandt niet terstont aen?

Naer desen aenspraecke riepen sy allen overluyt: 'Laet ons dadelick den coninck overvallen!' Zannekin dede terstont al sijn volck hun daertoe bereyt houden. Hy splitste de selve in drie deelen, daer van hy 't eerste deel aenvoerde. Jan Craeije sijnen neef, het tweede deel, ende Jacob de Deckere, oock een Veurnare, het derde deel.

Sy zijn, alsoo geschikt op den 23 ougst 1328, ontrent ten drie ure nvanden nae middagh met grooter vlijtighheyt van drie zijden den bergh afgedaelt, ende dit soo onvoorsiens dat sy in't Fransch leger ware voor dat desen eenich geruchte hadden gehoort.

De Vlamingen vielen de Franschen soo geweldich op het lijf, doodt slaende allen die sy vonden, dat de Franschen geweldich verschrikten, ende den meerderen deel de vlucht namen.

De Fransche schrijvers getuygen zelve dat de menichte van vluchtelingen tusschen Cassel ende St. Omaers soo groot was, dat het scheen als of geheel het leger opgebroocken ende verjogen was. De vluchtelingen riepen met groot getier: dat het al verloren was!

Desen gewaenden segenprael quam soo verre, dat het voetvolck der Franschen geslegen zijnde, den eersten hoop Vlamingen byna sonder tegenweer geruckt zijn tot aen des conincx tente. Aldaer meenden sy hun voornemen uut te wercken 't welcke alsoo geschiet soude zijn, hadde Robert van Vlaenderen, die met sijn volck noch maer aengecommen en was van sijne brandtstichtingen volbracht te hebben, hun met feller macht niet wederhouden.

Desen trock dadelick op de Vlamingen ende stont soo langen tijdt hunnen evelen aenval tegen, tot den grave Willem van Henegouwe aenquam met al sijnen troepen, die den coninck verlostte uut lijfsgevaer: want sijne lijfwachten reeds al gevlucht waren. Die van Henegouwe ende de Vlamingen, onder Robert van Vlaenderen staende, hebben clouckelick den slag

begonnen, maer den coninck ende de Franschen die testont wedergekeert waren, toen sy sagen datter tegenstandt geboden wiert, hebben hun oock in slagorder gestelet.

Den strijdt is alsdan dapper aengegaen ende heeft twee uren lanck gedeurt, intusschen sijn 's conincx lijfwachten ende vele der voornaemste heeren met de ruyterie oock toegecommen in soo grooten getalle, dat sy de Vlamingen rontom besloten, niet jegenstaende dies, deden sy dickmaels de Franxche ruyters deynsen, breeckende hun slagorden door de groote clouckheyt van hun voetvolck, want sy geen

ruyterie en hadden.

Ten lesten wiert Zannekin soo duchtichlick van het Henehouws ende Hollants voetvolck overvallen, dat hy naer vele wonden ontfangen te hebben, gedoodt wiert.

De Vlamingen en zijn door dese doot niet moedeloos geworden, nemaer hebben hun reyen soo dicht gesloten dat de Franschen hun slagorder niet en conden breecken, ende sy vochten altijd voort met sulck eener felheyt dat sy veel ruyters neder velden, ende vele edele dooden ende quetsten, soo dat de victorie twijffelachtic hscheen te wesen.

Maer de Franschen wierden gewaer dat de Vlamingen meer vochten door wanhope als door hope van 't velt te behouden. Op datter min edellieden souden sneuvelen, hebben sy dus hunne gelederen geopent, ten eynde de Vlamingen souden connen vluchten. Alsdan is het deel van 't Vlaemsche leger, dat aldermeest geleden hadde, op den bergh geclommen, ende heeft de andere naer hen gelockt.

Geheel de slagorder der Vlamngen wiert daer door gebroocken, ende van den Franschen soo vervolcht zijnde, wierden sy seer schroomelick doot geslagen, soo dat luttel Vlamingen ontquamen. **Men houdt datter wel negen duyst doot bleven.**

Dese waren al van Veurne, Cassel, Bergen, Nieupoort, **Poperinghe** ende Brouckburgh, want di evan Brugge, 't Vrije, Ypre, Cortrijcke ende ander esteden ende gemeenten hebben daer niet geweest om dat sy belast waren een ander geweste te verdedigen, soo voorseyt is.

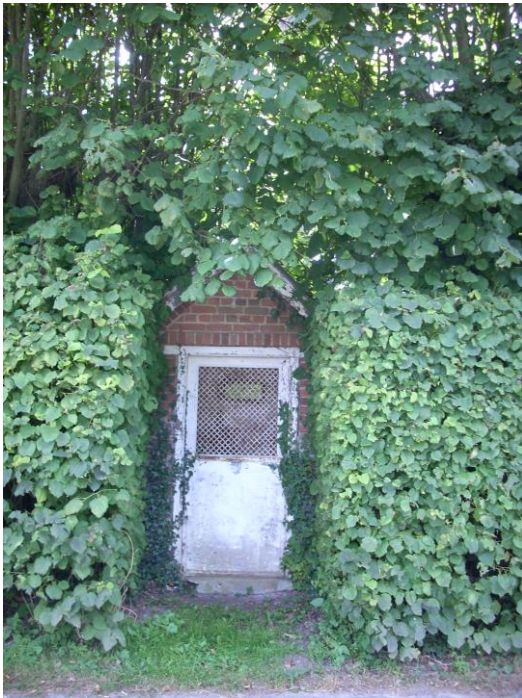
Naer den segenprael hebben de Franschen Cassel ingenomen, geplundert ende verbrant. De Franschen verloren in desen slag oock seer vele volcx, ware onder vele vanden edeldom waren.

Zannekin wiert gevonden onder de dooden, mismaeckt door vele wonden. Sulcx geweten zijnde, heeft al den edeldom van het leger gelooopen om hem te sien.

De slag van Cassel had plaats op de 23ste augustus 1328. Volgens sommigen waren er in totaal 3192 doden.

Oscar Fiers schrijft over de ze veldslag:

Volgens sommige geschiedschrijvers zouden er **21 Poperingenaars** op het slagveld gebleven zijn, volgens ander zou het getal veel groter geweest zijn.

Volgens de overlevering zou deze kapel op het kruispunt van de Kleine straat en van de Standaardstraat, zijn opgericht op de plaats waar Zannekin het leven liet.

Na de nederlaag vreesde het magistraat van Poperinghe, met reden, de wederwraak van de koning van Frankrijk, Filip van Valois, en het haaste zich zijn leenheer, de abt **Henri de Coudescure**, te gaan smeken zijn invloed te willen gebruiken bij de koning, opdat de stad van brand en roof zou gevrijwaard zijn en om vergiffenis te bekomen.

Deze akte werd getekend door verschillende Poperingenaars, leden van het magistraat.

We sommen ze hier even op:

Willaumes de Grave, Lambert Godewin, Henri Bette, Jaque Selin, Bauduin de Hertre, Malfoures Wids en Francois Borghgrave, schepenen

en Simon Malin, Jehan de Wedde, David Boid, Jehan de Werf, Lambert van Proven, Brisses de Dammere, Jehan Lodewic en Clais Descot, als keurheren.

Zicht op het slagveld van Cassel - 1328

Op de 27ste augustus 1328 kreeg de abt een brief van de Franse koning in zijn bus.

**Philippe, par la grace de Dieu roys de France, a nostre ame et feal labbe
de Saint Bertin, de Saint Omer, salut et dilection. Com les habitans de**

De stad werd gespaard maar de inwoners dienden hun eed van getrouwheid aan de koning en aan de graaf te vernieuwen en om hun steun aan de rebellen stopt te zetten. Ook hier zal de jacht op de grootste 'misdadigers' in gezet geweest zijn.

Pauwel Heinderyck
schrijft in zijn
'Jaerboeken van
Veurne' over de
gevolgen van de slag
van Cassel het volgende:

Naer den slagh van
Cassel is geheel West-
Vlaenderen gecommen
onder de macht van den
coninck, ende also
eenige edele hadden
voorgenomen van
Veurne, Bergen ende
andere steden ende
plaetsen te plunderen,
heeft **Lambrecht, abt
van ter Duynen**, voor
dese ten besten
gesproocken ende den
coninck gebeden, dat hy
de goedwillige niet en
soude straffen met de
quade, datter aldaer vele
goede mannen waren die

niet en socht'e ndan den vrede ende hun noyt en hadden willen bemoeyen met de
wederspanninge.

Met sulcken woorden heeft hy de gemelde steden by den coninck ende sijne raden enigins
versoet, ende sijne nagebeuren bevrijt van geplundert te zijn, maer de casselrien wierden
geheel afgeloopen, uutgerooft, verbrant ende de inwoonders der selve seer qualick gehandelt.
Die van Ypre quamen den coninck tegen soo hy derwaerts trock, sy baden om genad'e, gaven
hun over ende leverden aen hem eenige opperhoofden der wederspannige, welcke terstont
gehangen wierden.

**Overall werden de oude grafelijke baljuws en ammans in ere hersteld en werd elk verzet
in de kiem gesmoord. Alle charters en privileges van de opstandige steden werden in beslag
genomen en de nieuwe verzwakten de autonomie van de steden. De koning Filips VI
confisqueerde alle bezittingen van degenen die bij de Kasselberg tegen hem hadden gevochten.
Een immense inventaris werd hiervoor aangelegd.**

Vlaanderen moest heel diep het hoofd buigen. De graaf liet 500 man ter dood brengen en liet er velen verbannen uit het land. Te Ieper moesten 500 wevers en volders de stad verlaten en moesten drie jaar in Frankrijk blijven.

Cartulatum: Récueil des chartes du prieuré de Saint-Bertin, à Poperinghe ...

Philippe, roi de France, charge l'abbé de Saint-Bertin de se rendre immédiatement à Poperinghe, afin d'y recevoir le serment de fidélité et d'obéissance de ses habitants, qui s'étaient révoltés contre lui et demandaient le pardon.

Philippe, par la grace de Dieu roys de France, a nostre ame et feal labbe de Saint Bertin, de Saint Omer, salut et dilection. Com les habitans de la ville de Poperinghes, dou terroir et des appartenences diceile ville, en eus repentens des rebellions et desobeissances faites ou temps passe par eus a nous et a nostre ame et feal cousin le conte de Flandres, et a vous leur seigneur sens moien, se soient renduz et souzmis dou tout a nostre volente et nous aient humblement supplie, que a ce nous les voulussions recevoir, et nous enclinans a leur supplication les ayens receuz a ce, en entention de punir, corriger et faire justice de ceus, par qui lesdites desobeissances, rebellions et excès ont este fait. Pour ce est il que nous fians de vostre loialte et de vostre diligence, vous mandons et commetons, que ces lettres receues vous en vostre persone vous transpourtiez en ladite ville et en non de nous, et pour nous recevez le seirement de eus et de chascun de eus par soi, lequel nous avons ja receu des eschevins de ladite ville en la maniere qui sensuit: cest assavoir que il jureront, que des ores en avant il seront feal et loial a nous et a nos successeurs roys de France, et garderont nostre persone, nostre estat, nostre honour, noz droiz et nostre souverainete envers touz et contre touz, qui puissent vivre et morir, et obeiront a nous comme a leur seigneur souverain, et audit conte entant comme a lui appartient, et a vous comme a leur Seigneur sens moien, tant comme ledit conte et vous et vos successeurs serez vrai obeissent a nous et a nos successeurs roys de France, ne ne conforteront, soutendront ne aideront les rebelles et desobeissens a nous, audit conte et a vous, en quelque maniere que ce soit. Ainçois iceuls rebelles et desobeissens aideront de tout leur poir a prenre, punir, corriger et faire justice diceus, par toutes les voyes et les manieres quil pourrout, et a yceus ramener a vraye obeissance; et ce que vous en aurez fait et les nons des persones, desqueles vous aurez receu ledit serement, nous rapourtez sens delay, par escript seelle de vostre seel et des seauz des eschevins et cueriers de ladite ville, ouquel escript la teneur de ces lettres soit incorporee. Donne en noz tantes a Hardinfort souz Cassel, le xxvii jour daoust, lan de grace mil CCC vint et huit.

1328,
27 août.

Original. Sceau enlevé.

Henri, abbé de Saint-Bertin, à St-Omer, informe Philippe, roi de France, que, conformément à la teneur de ses lettres, il s'est rendu en la ville de Poperingue, et y a reçu de ses habitants le serment de fidélité et d'obéissance au roi et au comte de Flandre.

1328,
27 août.

A tres excellent et poissant prinche, sen treschier et redoubte signeur, mons. Philippe, par la grace de Dieu roy de France. Li vostres humles Henris, abbes de saint Bertin, en saint Ommér, honneur, reverence et vraie obeissance avec accroissement de prosperite. Nous avons receu vostres lettres contenans la fourme qui sensieut. Philippe, par la grace de Dieu roys de France, a nostre ame et feal labbe de saint Bertin, de saint Omer, salut et dilection. Comme les habitans de la ville de Poperinghes, dou teroir et des appartenances dicele ville en eus repentens des rebellions et desobeissances faites ou temps passe, par eus a nous et a nostre ame et feal cousin le conte de Flandres et a vous leur signeur sens moyen, se soient rendus et sousmis dou tout a nostre volente, et nous aient humblement supplie, que a ce nous les voulussions recevoir; et nous enclinans à leur supplication les aions receus a ce, en entention de punir, corriger et faire justice de ceuz, par qui lesdictes desobeissances, rebellions et excez ont este fait. Pour ce est il, que nous fians de vostre loialte et de vostre diligence, vous mandons et commetons, que ces lettres receues vous en vostre personne vous transportes en ladicte ville, et en nom de nous, et pour nous receveis le seirement de euz et de cascun de euz par soi, lequel nous avons ja receu des eschevins de ladicte ville en la maniere qui sensieut, cest assavoir quil juerront, que desoresenavant il seront feal et loial a nous et a nos successeurs roys de France, et garderont nostre personne, nostre estat, nostre honnour, nos drois et nostre souverainete euvers tous et contre tous, qui puissent vivre et morir, et obeiront a nous, comme a leur signeur souverain, et audit conte en tant comme a luy appartient, et a vous comme a leur signeur sans moien, tant comme le dit conte et vous et vos successeurs seres vrai obeissant a nous et a nos successeurs rois de France, ne ne conforteront, soutendront, ne aideront les rebelles et desobeissans a nous, audit conte et a vous, en quelque maniere que ce soit, aincois iceulz rebelles et desobeissens aideront de tout leur poir a prendre, punir, corriger et faire justice dyceulz par toutes

les voies et les manieres, que il pourront, et a iceulz ramener a vraie obeissance; et ce que vous en aures fait et les nons des personnes, desqueles vous aures receu ledit serement, nous rapourtes sens delai par escript seel de vostre seel et des seeaus des equevins et coeriers de ladicte ville, ouquel escript la teneur de ces lettres soit encorporee. Donne en nos tantes a Hardinfort souz Cassel, le xxviii jour daoust, lan de grace mil CCC vint et huit. Par le vertu desqueles lettres je me sui transportes a ledicte ville de Poperinghes, et ai receu ou nom de vous le serement de tous les habitans diceli ville, du teroir et des appartenances, et de cascun aparlui, en le fourme et en le maniere, quil est contenu en vos dictes lettres. En tesmoignage de ce jai mis mon seel a ces presentes lettres. Et nous, Willaumes le Grave, Lamberts Godewin, Henris Bette, Jaquemes Selin, Bauduins le Hertre, Malfoures Wids et Francois Borghgrave, esquevin, et Symons Malin, Jehans de Wedde, David Boid, Jehans le Werf, Lambers de Proven, des Brisses le Dammere, Jehans Lodewic et Clais Lescot, corier, de ledicte ville de Poperinghes, avons mis nos seeaus a ces presentes lettres, avec le seel de no treschier et ame signeur, monsigneur labbe dessusnomme, en tesmoignage des choses dessusdictes. Donne le samedi apres le saint Loeys, lan de grace mil CCC et vint et wit.

Original. Seeaux enlevés.

*Het neerslaan van de 'kustopstand' onder leiding van Zannekin en de overwinning van de Franse koning had belangrijk gevolgen voor de 'lakenindustrie' in onze streek.
Zo schrijft B. van Bavel in het 'Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis 3/2000':*

Tot omstreeks 1323 lijkt Ieper gemiddeld maar liefst 70 à 80.000 lakens per jaar geproduceerd te hebben. Uit de verkoopgegevens op de buitenlandse markten van de mediterrane wereld en die van Noord- en Oost-Europa blijkt in ieder geval dat Ieper tijdens het eerste kwart van de veertiende eeuw inderdaad nog steeds tot de absolute top der Europese lakenproducenten behoorde. Tussen 1324 en 1329 kreeg de zware draperie echter harde klappen toebedeeld, waardoor de totale lakenoutput tot op circa 50 à 55.000 stuks per jaar terugviel. Ten aanzien van de lange termijnfactoren moeten we de voornaamste oorzaak natuurlijk zoeken in de teloorgang van afzetmarkten, vooral in Zuid-Europa, door de toegenomen concurrentie ende verhoogde transport- en grondstofkosten. De directe aanleiding voor de neergang vormde ongetwijfeld de opstand van Kust-Vlaanderen onder leiding van Zanneken in 1323, waarin Ieper vanaf 1325 rechtstreeks betrokken werd. Eind 1328 werden de Vlaamse opstandelingen door de Franse koning te Cassel verslagen. Ieper zag hierdoor maar liefst ongeveer 1.000 textielarbeiders naar Frankrijk verbannen worden. Ze waren verplicht zich voor drie jaar aan gene zijde van de Somme te vestigen.

Het verminderen van de Ieperse lakenmarkt had natuurlijk zijn rechtstreekse gevolgen voor de Poperingse lakenmarkt.